

Προοπτικές της διεθνούς οικονομίας: σταθεροποίηση και αβεβαιότητες

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΚΚΟΜΕΛΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η καθολική πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, που ξεκίνησε με τη νομισματοπιστωτική κρίση στις χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας, ύστερα από τη δραστική υποτίμηση του νομίσματος της Ταϊλάνδης (02.07.1997), και εντάθηκε με την κατάρρευση της ρωσικής οικονομίας το καλοκαίρι του 1998 και τη δύσκολη περίοδο που πέρασε τις αρχές του τρέχοντος έτους η οικονομία της Βραζιλίας, φαίνεται ότι έχει διακοπή, η αβεβαιότητα όμως εξακολουθεί να υπάρχει σε ό,τι αφορά στις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προοπτικές.

Η άμεση και ιδιαίτερα εκτεταμένη παρέμβαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου σε στρατηγικά επιλεγμένες χώρες, τόσο με έκτακτες χρηματοδοτήσεις όσο και με την επιβολή σταθεροποιητικών προγραμμάτων – αλλά και διαρθρωτικών μεταβολών – καθυσήχασε τις αγορές και επέτυχε τη συγκράτηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών σε ελέγξιμα επίπεδα, στηρίζοντας ταυτόχρονα πολλά ιδιαίτερα εκτεθειμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η παρέμβαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου συμπληρώθηκε και με την υιοθεσία χαλαρότερης νομισματικής πολιτικής σε όλες σχεδόν τις ανεπτυγμένες χώρες. Έτσι τα περισσότερα χρηματιστήρια στις αναδυόμενες αγορές επανέρχονται

στα προ της κρίσης επίπεδα, χάρη στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης αλλά και την, διστακτικά προσεχτική είναι αλήθεια, επάνοδο μέρους των ξένων επενδυτών που τα είχαν εγκαταλείψει κατά την περίοδο της κρίσης.

Ταυτόχρονα φαίνεται ότι επανέρχεται η ηρεμία στις αγορές συναλλάγματος των χωρών που είχαν πληγεί, ενώ αποκαθίστανται και τα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα. Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται στην επανεισορή ξένων κεφαλαίων και τη βελτίωση του εμπορικού τους ισοζυγίου, κυρίως λόγω της μείωσης των εισαγωγών και των τιμών των εισαγομένων προϊόντων ύστερα από την έντονη υποχώρηση της ζήτησης και, δευτερευόντως, στην αύξηση των εξαγωγών.

Για τις ευρωπαϊκές χώρες και την Ιαπωνία, αντίθετα, οι εξαγωγές αποτέλεσαν το κύριο στηρίγμα της δραστηριότητας, που υποβοηθήθηκαν όχι μόνον από τη σταθερότητα των τιμών αλλά και κυρίως, από την εξασθένιση της ισοτιμίας των νομισμάτων τους έναντι του δολαρίου. Ιδιόμορφη περίπτωση αποτελεί η κινέζικη οικονομία, η οποία διατήρησε καθ' όλη τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, υψηλούς ρυθμούς αύξησης της παραγωγής (γύρω στο 8%) και δυναμική παρουσία στο παγκόσμιο εμπόριο. Σε τελική όμως ανάλυση το ρόλο της

ατμομηχανής στην παγκόσμια οικονομία έπαιξαν οι Ηνωμένες Πολιτείες, που απορρόφησαν ένα διευρυμένο τμήμα της παγκόσμιας παραγωγής, με αντίτιμο βέβαια τη σημαντική διεύρυνση του εμπορικού τους ελλείμματος το οποίο θα ήταν μεγαλύτερο αν δεν είχε μεσολαβήσει η σημαντική υποχώρηση των τιμών των πρώτων υλών, ιδιαίτερα δε των καυσίμων. Η διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου πάντως αντισταθμίστηκε σε σημαντικό βαθμό από την αθρόα είσοδο κεφαλαίων από ολόκληρο τον κόσμο, τα οποία αναζητούσαν αυξημένη ασφάλεια έξω από τις διαταραγμένες αναδυόμενες αγορές, με αποτέλεσμα την ευφορία της κεφαλαιαγοράς της Νέας Υόρκης καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ευφορία η οποία παρέσυρε σε μεγάλο βαθμό και τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. Γεγονός που εξηγεί εν μέρει και την εξασθένηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος.

Παρά την ανακοπή της ύφεσης και τις πρώτες ενδείξεις ανάκαμψης, ιδιαίτερα των ασιατικών οικονομιών, οι προοπτικές της διεθνούς οικονομίας εξακολουθούν να παρουσιάζουν αρκετές αβεβαιότητες. Κατ' αρχάς δεν είναι σαφές πόσο θα διαρκέσει η παρούσα ανοδική τάση της αμερικανικής οικονομίας. Οι νομισματικές αρχές της χώρας αυτής φαίνεται να επιδιώκουν το μετριασμό του τρέχοντος ρυθμού ανάπτυξης, προκειμένου να διαφυλαχθεί η νομισματική σταθερότητα – ιδιαίτερα μετά την εμφάνιση ανοδικών τάσεων στις τιμές των καυσίμων και των πρώτων υλών – και να εξισορροπηθεί το εμπορικό ισοζύγιο. Η χρηματοδότηση του εμπορικού ελλείμματος των Ηνωμένων Πολιτειών, καίτοι άνετη, δεν παύει να δημιουργεί γενικότερα προβλήματα σε μεσο-μακροπρόθεσμη βάση τόσο στη χώρα αυτή όσο και στην παγκόσμια οικονομία.

Παρά την αξιοσημείωτη αύξηση του ΑΕΠ της Ιαπωνίας κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, η μονιμότερη ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα αυτή μένει να επιβεβαιωθεί και τούτο διότι η επίδοση του πρώτου τριμήνου αποδίδεται

αποκλειστικά στις ογκώδεις δημόσιες επενδύσεις που αποφάσισε η κυβέρνηση, ενώ η ζήτηση των καταναλωτών υπολείπεται εκείνης της αντίστοιχης περιόδου του 1998. Ανάλογες αβεβαιότητες ισχύουν και για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ν.Α. Ασίας, ενώ η κατάσταση της Ρωσίας εξακολουθεί να είναι καταστροφική. Γενικά τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που επικρατούν διεθνώς καθώς και οι αβεβαιότητες για τη σταθερότητα της απασχόλησης αφήνουν ελάχιστα περιθώρια διεύρυνσης των καταναλωτικών δαπανών σε παγκόσμιο επίπεδο, πράγμα που έχει αντίστοιχες επιπτώσεις και στη διεύρυνση των επενδύσεων στον τομέα της παραγωγής.

Ενας άλλος παράγοντας που καθηλώνει την τελική ζήτηση σε χαμηλά επίπεδα είναι η γενικά αποδεκτή άποψη για την ανάγκη συγκράτησης, αν όχι συμπίεσης, των κρατικών δαπανών και η αδυναμία υποκατάστασής τους από αντίστοιχες δαπάνες του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος στην παρούσα φάση δίνει κυρίως έμφαση σε εκτεταμένες συγχωνεύσεις επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον εκσυγχρονισμό και την αυτοματοποίηση της παραγωγής.

Έτσι την περίοδο αυτή η γενικότερη αντίληψη είναι ότι η ύφεση γενικά υποχωρεί και ότι η αύξηση του παγκοσμίου ΑΕΠ, θα υποληφθεί εκείνης του προηγούμενου έτους και όλα αυτά σ' ένα περιβάλλον χαμηλού ή μειωμένου πληθυσμού και υψηλών ή και αυξανόμενων ποσοστών ανεργίας. Η προοπτική αυτή δημιουργεί αυξημένες δυσκολίες στις κυβερνητικές και νομισματικές αρχές όλων των χωρών δεδομένου ότι καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη η επιλογή μέτρων που θα διασφαλίζουν τη νομισματική σταθερότητα και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, ώστε τουλάχιστον να καθηλωθεί, αν όχι να μειωθεί η ανεργία, η οποία μεσοπρόθεσμα μπορεί να οδηγήσει σε εκρηκτικές και μη ελέγξιμες κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις.

